

PETR ŠABACH

Tři vánoční povídky

• PASEKA •

• PASEKA •

PETR ŠABACH

Tři vánoční povídky

PASEKA
PRAHA
LITOMYŠL
2011

© Petr Šabach, 2007, 2011
Cover © Jan Šabach, 2011

ISBN 978-80-7432-172-6

BALADA ŠTĚDROVEČERNÍ

Učitel šel rychle po zasněžené cestě k budově školy. Měl pravou vánoční náladu. Přátelsky pokynul hloučku dětí, zadupal na rohožce a zmáčkl kliku. Velkou mosaznou kliku, těžkou už napohled. Dneska je ale mráz, pochvaloval si. Měl rád tohle počasí o Vánocích. Pohladil tu krásnou kliku. Co kdyby ji olízl? Zkusit, jak dlouho to trvá, než se jazyk přilípne. V životě o tom už tisíckrát slyšel, ale nikdy na vlastní oči nic podobného neviděl. Někdy to vyzkouším, řekl si, teď na to není vhodná chvíle. Svižně vyběhl schody.

■ Blbštajn přišel do třídy a plácl aktovkou o lavici. Byla lehoučká, nezatížená knihami nebo nějakým penálem. Měl v ní krabičku cigaret a někde na dně zmačkanou pětku. Sesul se na židli a zne-

chuceně se rozhlížel. Díval se na spolužáky. To oni mu přišli tuhle přezdítku. Bylo mu to jedno. Bylo mu jedno, že pět a pět je deset. Kašlal na to, že jsou Vánoce. Byl to Blbštajn. Rád kouřil a potuloval se po ulicích, kouřil a poslouchal řeči dospělých. Jediné, co si přál, bylo být už konečně mezi nimi. Mít peníze a auták a vykvajznout se na celou školu v čele s tím nádivou, co se z něho pořád snažil něco udělat. Nechápal, jak může někdo klesnout tak nízko, že dělá učitele. Hlídacího psa, co vás nutí sedět, poslouchat a hlásit se. Ale co, za pár měsíců už vypadnu a sbohem, pane učiteli!

Byl o dobrou hlavu větší než ostatní spolužáci a pod nosem měl první opravdové fousy. Byl nejsilnější. Není to chlap, uvažoval, když se díval na učitele, jinak by ho včera pořádně zmáčkl, když ho načapal na záchodě. Blbštajn se usmál. Namaloval si nad záchodovou stěnu, tam, co končí asfalt, křídou terč a trefoval se. V tomhle byl mistr. A pak se objevil tenhle tajtrlík. Stál tam a bylo na něm vidět, že neví, co říct. Blbštajn se na něj drze díval a pak mu přede všemi

povídá: „Chcete to taky zkusit? Jestli se dneska necejtíte, tak vám můžu dát fóra.“ Ale učitel odešel. Jó, je to srab.

■ Učitel měl pořád výbornou náladu. Nevěděl sám, jak je to možné, ale Vánoce ho vždycky takhle potěšily. Cítil se mladý a silný, což byl, a zároveň citlivý a chytrý, což o něm často říkala jeho krásná kolegyně. Tyhle svátky prožijí spolu. Zadíval se oknem na jiskřící sníh. Čekají ho báječné dny. Nějaký Blbštajn na tom sotva něco změní.

„Hoj, ty Štědrý večere, ty tajemný svátku...“ recitoval nahlas a s protektorskou laskavostí si prohlížel své žáky. Sledovaly ho však Blbštajnovy oči. Sledovaly ho a braly mu potřebný klid. Mělké, indolentní, k uzoufání vodové.

„Hospodáři štědrovku, kravám po výslužce...“ odříkával učitel a v duchu si pomyslel, že mu možná křivdí. Je to sice ignorant, ale třeba i on bude mít jednou svou velkou chvíli. Každý máme své velké chvíle.

■ Učitel stál před ním na stupínku a slintal si na kravatu. Na mě je všechno tohle moc krátký, myslel si Blbštajn. Jen co vodsad' vypadnu, tak se zařídím. Prej hrachu jeho družce... Di do háje, chla-pe! Líp než ty se teda zařídím rozhodně, to si piš. Vo takovýhle fešáky v mým světě ani nezavadím. Nebude tam pro ně místo, a pro tyhle básničky jakbysmet.

Zazvonilo. Učitel si sebral věci, popřál všem hezké Vánoce a vyběhl ze třídy. Když skákal do schodů, snažil se pěkně pružit v kolenou. Zlehka zaklepal na dveře krásné kolegyně. Oba celí zrůžověli, když se domlouvali na dnešní večer. Celý svět zrůžověl. Seděl teď ve sborovně a neměl stá-ní. Ale slíbil kolegyni, že na ni počká až do večera a pak že odejdou společně – k němu. Doma měl všechno přichystáno. Stromeček s láskou ustrojený, dárek v hedvábném papíře, i cedulku si včera pro jistotu krasopisně napsal. Díval se oknem do kraje. V příjemném snění si ani ne-všiml, jak se v tuhle dobu rychle smráká.

Blbštajn se procházel venku a pokuřoval. Ne že by zrovna neměl kam jít, mohl zůstat doma,

jenže co tam. Matce to bylo jedno, ta měla spíš radost, že od něj má pokoj, protože tam zas má toho frajera. Vánoce, říkal si, jsou pěkná pitomina. Všichni se na sebe najednou tvářej, a co z toho? Jó, něco jinýho by bylo mít krásnou ženu a dát jí kožich. Nebo perly. Nejlepší jsou perly. Pomalu se loudal zasněženou ulicí.

■ Učitel to čekání už nemohl vydržet. Vyšel před školu a zadíval se na nebe. Bylo mírné a plné hvězd. Chvíli se tím pohledem kochal a pak se rozhodl, že se vrátí. Vezme si kabát a počká tady před školou na krásnou kolegyni. Otočil se. V měsíčním světle se před ním zaleskla klika. Jako nůž provokatéra. Zamyšleně si ji prohlížel. Že by to zkusil? Je to nesmysl. Jenže kdy jindy? Kdy bude zas takový mráz a kde potká tak krásnou kliku? Rozhlédl se. Nikoho neviděl. Zkusí ji nejdříve jen trochu olíznout. Jen maličko. Uvidí vlastně, jak chutná mosaz. To by stejně měl jako učitel už dávno vědět. Předklonil se a vyplázl jazyk. První dojem byl nijaký. Klika ho prostě jen zamrazila. Musím chvílku počkat, co se bude dít,

uvažoval. Dechem se beztak klika pravděpodobně oteplí natolik, že nemůže přimrznout. Už se viděl, jak říká užaslým žákům: „Je velký nesmysl, že jazyk na kliku v mrazu přiložený přimrzá.“ A pak jim s úsměvem prozradí: „Vím to totiž z vlastní zkušenosti, moji milí.“

Jenže něco se muselo stát. Nejdřív ho napadlo, že si to vsugeroval, ale pak zkoprněl. Jazyk ho pálil jako čert, byl jak ze dřeva, a hlavně s ním nešlo hnout. Učitel přimrzl.

■ Blbštajn si zapálil další cigaretu a zahnul ke škole. Ne že by bez ní nemohl být, ale z dálky se mu zdálo, že vidí u dveří nějakou postavu v takové divné pozici. Jako by někdo šmíroval klíčovou dírkou. Šel opatrně blíž a pak zůstal překvapeně stát. Trvalo mu dost dlouho, než pochopil, co se tu děje.

Ted' už se díval na učitele úplně zblízka, pomalu mu foukl kouř do zrudlého obličeje a řekl: „Tak tohle je teda malér!“ Několikrát ho obešel ze všech stran a přitom nahlas uvažoval: „Co s tímhle budeme dělat? Možná že by šel utrhnout, jen-

že to jistě tuze bolí. Tekla by tu krev a vůbec, třeba by na tý klíce ten jazyk i zůstal, a co potom s huhňavým učitelem?“

Znovu učitele obešel. „Podívejte, upřímně řečeno, je jen jeden způsob, jak vás z té kliky sundat. Sehnat někde teplej čaj a tím tu kliku polejt, jenže...“ vzdychl, „shánějte teď někde čaj, to je těžký, teď jsou všichni zalígrovaný doma a cpou se kaprem. Eště by mě vyhodili, kdepak...“

Díval se dlouze do uslzených očí a drbal se za uchem. A pak pomalu a po úvaze řekl: „Helejte se, to, co vám řeknu, se vám možná nebude zamlouvat, ale nechte si to aspoň projít hlavou. Vzpomínáte si, jak jste mě chyt na tom záchodě? Protože v tom já jsem dovopravdy mistr. Určitě bych se trefil. No, rozmejšlejte se, já se jdu ještě krapánek projít.“

■ Učitel stál na roztřesených nohou. Nebe, před chvílí ještě plné hvězd, se zatáhlo. Pozoroval první vločky, které se mu míhaly před očima. V dálce se ozvalo jemné zvonění. To Ježíšek přináší všem hodným dětem dárky. Byla mu hrozná

zima, ale stále doufal, že se stane zázrak. Lépe
v mylné naději sníti, před sebou čirou temnotu,
nežli budoucnost odhaliti, strašlivou poznati jis-
totu, huhlal do kliky.

Začal Štědrý večer...

1986

VÁNOČNÍ POHÁDKA

Jindřiška zjistila, že dospělí před Vánocemi blábolí a mají halucinace, a vůbec že jsou v těchhle dnech před svátky doslova nebezpeční, protože říkají věci, kterým snad ani sami nemohou věřit. Na Vánoce by se děti měly držet co nejdál od nich. Oni sice mluví o dobrých skutcích, ale jenom mluví, a když jim na to skočíte, když vy uděláte dobrý skutek, tak to neocení a jste to nakonec vy, kdo zbyde opuštěný a na mizině. Takže někdy nezbývá, než abyste se zařídili podle pravidel podsvětí jen a jen proto, že potřebujete přežít, ačkoli v jádru jste přesně to, na co vypadáte – totiž holčička tak hodná, že podobnou aby jeden hledal s lucernou. Ale od začátku...

Jindřiška stála před výlohou zeleniny a hryzala si ret. „Udělal by mamince radost namíchaný kompot?“ ptala se sama sebe, ale protože se ptala

sama sebe, nemohla si dát odpověď, to dá rozum. Snažila se přes mrazem ušmudlanou výlohu zjistit, kolik stojí. Ačkoli měla v peněžence celé své jmění, nebylo to mnoho, protože celé její jmění činilo přesně čtyřicet korun. Čtyřicet korun je málo, i když kupujete dárek, který není drahý, který se zařazuje zpravidla do kategorie „dárek vybraný s láskou“. Stavěla se na špičky, aby zjistila, cože to v té sklenici před ní vlastně plave. Rozeznala hrušky a třešně a kuličky vína, nebo možná angreštu, a pak ještě něco, co nebyla schopná pojmenovat. „Možná že jsou to kousky ovoce až z Afriky!“ napadlo ji a představila si přitom maminku, jak překvapeně šeptá: „...až z Afriky... Jindřiško, to muselo stát peněz...!“

A ona se bude jen tajemně usmívat, a samozřejmě že nepoví, na kolik ji to převzácné ovoce vlastně přišlo. „A co když je to mrkev?!“ ztuhla na chvíli hrůzou, protože mrkev pokládala za nejpitomější zeleninu na světě. Ale ne, mrkev tam nepatří... uklidňovala se. A potom – na mrkev mělo tohle trošku jinou barvu, připomínalo to spíš temně rudý kámen, který nosila maminka na prs-

týnku. Jindřiška se před tou výlohou trápila, protože jí připadalo hloupé jít a zeptat se prodavače na cenu, ale zároveň věděla, že musí něco podniknout, jelikož se blížilo poledne Štědrého dne a byl vůbec zázrak, že tenhle krámek měl ještě otevřeno. „Co mám, proboha, dělat?“ rozhodila nešťastně rukama a vyčítala si, že nechala všechno až na poslední chvíli. Ale copak mohla za to, že byla před Vánocemi nemocná a celý minulý týden proležela v posteli? „Co když mi budou nějaké peníze chybět?“ přemýšlela tak usilovně, až jí povylezl jazyk, na který se usadila velká sněhová vločka. Tak velká, že Jindřišce připomněla vypasenou bílou žábu.

S odporem ji polkla. Sáhla do kapsy, vyndala peněženku a opatrně do ní nakoukla. Bylo tam přesně tolik jako předtím. Čtyřicet korun. Žádný zázrak se nekonal... „Já sem přece tak pitomá...!“ rozlítostnila se Jindřiška, jenomže zase jen sama nad sebou a v tom je ta potíže. Nebyl tu nikdo, kdo by ji pohladil a řekl například toto: „Nejseš! Není to tvoje chyba...“ Široko daleko se nenacházela jediná živá duše a ke všemu se Jindřišce zdálo, že

prodavač uvnitř začíná balit zboží. Vypadalo to tak, že bedny s jablky a pomeranči odnáší někam dozadu a potom už jen stáhne roletu a odejde domů, aby mohl zabalit svoje dárky. „Dárky!“ škytla Jindřiška a setřela si sním, který se jí zachytil na řasách. „A co!“ řekla si nakonec, „jsou Vánoce, a to znamená, že jsou k sobě lidé hodní. Řeknu tomu panu prodavači, jak moc ráda bych ten míchaný kompot pro maminku a že mu ho po svátcích doplatím, kdyby mi chybělo. A on mi třeba odpoví: „Co bys doplácela, princezno, to máš ode mě jako dáreček. Jsou tam hruštičky, třešně a také vzácné ovoce až z Afriky...“

„Copak tady tak stojíš?“ zeptal se Jindřišky někdo tak vysoko nad ní a tak nečekaně, že vyletěla snad půl metru nad zem. „Já tě odtamhletud pozoruju už dobrou půlhodinku,“ říkal jí jakýsi cizí pán a mile se usmíval. Vypadal skoro jako pohádkový dědeček, měl zachumelené vousy, laskavé bílé obočí a kolem očí vějířky, co mívají hodní lidé. Jindřiška chvíli neodpovídala, protože věděla, že se s cizími lidmi nikdy nemá dávat do řeči, ale tenhle pán jí vůbec nepřipadal cizí, měla po-

cit, že ho vlastně zná už strašně dlouho, že tu jen nějaký čas nebyl a teď se vrátil zpátky. Usmála se na něj také, rozpačitě zašoupala zmrzlýma nohama a teprve za chvíli si dodala odvahy a začala mu vypravovat, co ji vlastně trápí a jak ráda by ten kompot koupila mamince k Vánocům. S každým dalším slovem, které pronesla, se stával úsměv toho pána širší a širší, a když Jindřiška skončila, pohladil ji mlčky po hlavě a hlasitě se vysmrkal. Pak sáhl do náprsní kapsy kabátu, chvíli v ní lovil a vytáhl opatrně a jen dvěma prsty rybí šupinu. „Tohle je šupina pro štěstí, dítě moje,“ pronesl tiše, „ta ti splní každické přání...“ Jindřiška si ji okamžik prohlížela a pak ji – asi dost lhostejně – zastrčila do kapsy, protože dědeček reagoval tím, že přísně povytáhl obočí a hlasitě zašeptal: „Neošklíbej se nad tím, dítě moje. Za chvíli se sama přesvědčíš o pravdivosti mých slov. Dnes je den, kdy se dějí čarovné věci. Velmi zvláštní a tajemné, ale je třeba v ně věřit! Jinak dozajista ztratí své kouzlo, stejně jako by ho ztratila tahle šupinka pro štěstí, kdybychom, byť jen na okamžik, zapochybovali o její magické síle.“

Víš, co teď my dva uděláme, dítě moje?“ zeptal se a uchopil kliku krámku, „my teď půjdeme a ten kompot mamince koupíme, co říkáš...?“ Jindřiška rychle zalovila v bundě a ukázala mu svou malou koženou peněženku: „Já mám čtyřicet korun, takže mně by stačilo, jenom kdybyste mi přidal...“ vysvětlovala, ale kouzelný dědeček zvedl v odmítavém gestu ruce, jako by se vzdával, a důrazně zavrtěl hlavou: „Ani nápad, dítě moje!“ rozesmál se, „ani nápad!“ Vzal Jindřišku za ruku a zeptal se: „Slyšíš ty zvony? Slyšíš je?! Už přicházejí! Všude samé zvony!!!“

V první chvíli myslela Jindřiška, že si ten pán někde skřípl prst, protože vykřikl tak pronikavě, až jí zalehly uši, ale když se k němu otočila, aby zjistila, co se vlastně děje, zkoprněla v němém úžasu. Dědek sebou několikrát prudce škubl a potom se svalil na zem. Trhanými zoufalými pohyby rozmetával sníh kolem sebe a jeho krásná bílá bradka se zbarvila krvavou pěnou. Jindřiška tu stála jako socha, v ruce stále držela peněženku, protože to bylo jen před pár vteřinami, co si ještě povídali, a najednou tohle...

Dveře za ní se rychle otevřely a na ulici vyběhl prodavač. „Co se to tu děje, prokristapána!“ zahřměl a sklonil se nad šhubající se postavou. „No to nám chybělo! Epileptik!“ zvolal. Jindřiška věděla, co to epilepsie je, velmi dobře. Strejda Matěj z mamínčiny strany byl také epileptik, ale znala to všechno jenom z vypravování rodičů, na vlastní oči viděla něco podobného poprvé. „Pánebože, nějaký předmět do úst!“ vzpomněla si a zrak jí přitom padl na peněženku, kterou celou tu dobu svírala v dlani. „Měl byste mu to dát mezi zuby, aby si nepřekousl jazyk...“ podávala peněženku prodavači, jenž klečel vedle prohnutého těla. Chvatně ji popadl a s velkou námahou ji nakonec vpravil mezi zakrvácené rty. „Běž do krámu!“ poručil Jindřišce, „a zavolej sanitku! Číslo je nad telefonem vzadu v kanceláři...“ Jindřiška vběhla do krámků, prokličkovala mezi lískami s ovocem a zastavila se až před stolem plným ležster a papírů, na kterém stál telefon. Sama ani nevěděla jak, ale první pomoc zavolala.

Když se vracela opuštěným obchodem zpátky na ulici, zůstala stát před míchanými kompoty,

aby se mohla podívat, kolik vlastně stojí. Srdce se jí radostí rozbušilo, když se na cedulce opřené o sklenici dočetla „Kč 39,-“. „Panebože! Já husa! Dyť já na to mám... Celou tu dobu jsem na to měla...!“ Štěstím se málem zatočila dokola a měla co dělat, aby přitom nezatleskala, jelikož to by bylo, vzhledem k tomu, co se dělo venku, trošku nevhodné. Vyšla z krámku a zjistila, že se na chodníku mezitím vytvořila malá skupinka čumilů. Prodavač jí nepřítomně poděkoval, protože se snažil staříka udržet v klidu na zemi. I když byly Vánoce, přijela sanitka za několik málo minut. Muži v kombinézách první pomoci se krátce sklonili nad postiženým. Rychle zhodnotili situaci a začali neprodleně jednat. Vyndali nosítka a naložili dědečka, ale on se zmítal pořád tak ukrutně, že ho museli přivázat jakýmsi popruhy, aby jim při transportu nespadl na zem. „Ježíšmarjá!!!“ vykřikla Jindřiška při pohledu na svou peněženku uvězněnou mezi zuby, jež ji svíraly strašlivou silou. „To nemůžete udělat!“ „Ty jsi z rodiny?“ zeptal se jí pan doktor, protože měl na krku naslouchátko a to mívají pouze doktoři. „Ty

jsi, holčičko, jeho vnučka?“ vyzvídál dál. „Jestli máš někomu dát zprávu, tak si pospěš, protože my tě nemůžeme vzít s sebou, na to jsou předpisy, rozumíš?“ Jindřiška stála a plakala. Rozplakala se tak srdceryvně, že i otrlí sanitáci náhle nevěděli, kam s očima.

„Můžu se s ním rozloučit?“ zeptala se přerývaně doktora a utírala si slzy. „To jistě, to můžeš, ale holčičko, tady přece nikdo neumírá, to je jenom záchvat, a ten brzy tvého dědu přejde. Na večeri ho čekejte doma. Uvidíš, jak se bude cpát kaprem!“ zasmál se a i všichni kolem se zasmáli. Jen Jindřiška se nesmála. Pan doktor zvážněl: „Říkal ti dědeček před záchvatem něco?“ „Říkal, že je kouzelný dědeček a že slyší všude zvony...“ natahovala Jindřiška. „To oni někdy před tím takhle blábolí a mají halucinace. Říká se tomu aura,“ pokýval hlavou doktor. „Tak už dělej, my musíme jet!“ popostrčil ji. Jindřiška skočila do sanitky, a jen co se ocitla uvnitř, popadla hlavu toho hodného pána a začala mu ze sevřených zubů rvát svou peněženku. Škubala s ní tak, že hlava ubohého muže poskakovala sem a tam, ale nebylo to nic platné.

„Vstávej!“ funěla námahou zpocená Jindřiška. „Nejdřív mi naslibuješ hory doly, a pak mě okradeš! Povídám ti, vstávej!“ „Tak už nás nech pracovat, holčičko...“ vytáhl ji doktor jemně, ale důrazně ze sanitky. „Rodičům vyříd', ať mi zavolají na tohle číslo.“ Potom pohladil Jindřišku po hlavě a zmizel. Naráz zmizelo všechno. Sanitka a skupina čumilů a zbyla tu jen ona a krámek za jejími zády, v kterém vytrvale vyzváněl telefon. Jindřiška se otočila a zahlédla prodavače, který svlékal plášť, jak vrtí hlavou a jde pomalu do kanceláře.

„Ted', nebo nikdy!“ uvědomila si a protáhla se pod polostaženou roletou dovnitř. Rychle popadla sklenici kompotu a na její prázdné místo položila zázračnou šupinu. „Ať vám přinese tolik štěstí jako mně, pane vedoucí,“ zašeptala a mrště se vysoukala ven.

„Jindřiško, to muselo stát peněz!“ volala maminka. A Jindřiška se jen tajemně usmívala, a samozřejmě že neodpověděla, na kolik ji to převzácné ovoce přišlo.

2001

PRAŽSKÉ VÁNOCE

PANA YAMADY HANAKO

Pan Yamada Hanako, kterému si dovolím říkat jen pan Yamada, přiletěl do Prahy na pozvání jedné soukromé galerie nemalého významu, aby tu předvedl mistrovství tradičního origami, čili skládání jednoho kusu papíru do těch nejroztodivnějších podob, které si lidská fantazie vůbec dokáže představit. Nepřiletěl z Ósaky, poblíž které prožil většinu svého života, ale z New Yorku, kde před nedávnem zahajoval reprezentativní přehlídku „New Origami in New York City“, která se tu přes noc stala doslova senzací.

Cesta z New Yorku je v první třídě více než snesitelná, ale pan Yamada ji neprospal jako většina jeho spolucestujících, nýbrž – a to prakticky celých osm hodin – pečlivě studoval svou oblíbenou knihu, která kromě Růže a Mušle Toshikazu Kawasakiho ukazovala i takové kleno-

ty, jakými bezesporu jsou origami Celofánová lahev Davida Brilla, Stegosaurus od Johna Montrolla a dokonce i proslulý pravidelný dvanáctistěn Davida Mitchella. Je jasné, že v takto vybrané společnosti čas plynul velmi příjemně, a protože příjemné chvílky nemívají, jak známo, dlouhého trvání, uvědomil si pan Yamada téměř s leknutím, že je na pražském letišti Ruzyně. Úklonou se rozloučil s ostatními pasažéry ve své třídě a pomalu a klidně se vydal směrem k odbavovací hale.

■ Zhruba ve stejnou dobu se v jednom pražském bytě na periferii, v bytě s okny obrácenými na železniční trať, probudil vedle své ženy Vlasty revizor MHD Bohuslav Novosad. Nejdříve se jen posadil a nohama šmátral po trepkách, ale potíží byla v tom, že jednu z nich ne a ne najít, takže se nakonec musel se zoufalým heknutím ohnout a vydolovat ji rukou. Jeho žena ho pozorovala téměř bez zájmu a nakonec směrem k němu, respektive k jeho ohnutým zádům, pronesla s tónem, který měl dát jasně najevo znechucení: „Ty

deš dneska do práce?! Dyť sou Vánoce! Teda budou... Nezbláznil ses, Bobane?! Myslím dočista?!“ Boban se napřímil s postrádanou trepkou v ruce a jeho tvář při tom jen pomalu opouštěl děsivý předinfarktový šarlat.

„Právě proto, že bude Štědrej den...“ odpověděl s námahou, „na to voni totiž nejvíc spolejhaj. To je takový to jejich ‚Vánoce sou svátky míru, nezkoušejte naši třídu...!‘“

„No tak je nezkoušej a zůstaň doma!“ zívla si hlasitě Vlasta.

„Do večera sem zpátky...“ řekl Boban a šoural se na svých pantoflích do koupelny. Šel, jako by se pohyboval na lyžích, také si zívł a dodal: „Důvěřuj, ale prověřuj...!“ V koupelně se pak umyl, oholil, v kuchyni popadl tvrdou topinku od včerejška a teprve pak za ním zaklaply dveře.

■ Pan Yamada už měl za sebou všechny nutné formality, a jakmile se ocitl před letištními budovami, přihrnul se k němu jakýsi lovec turistů a téměř nevybíravým způsobem ho začal postrkovat směrem k taxíkům. Pan Yamada se musel dokon-

ce jemně bránit, protože tenhle nadháněč mu v jednu chvíli stiskl ruku v oblasti bicepsu, až to zbolelo. Taxikář, který se před ním náhle zjevil, mu celkem slušnou provozní angličtinou vysvětlil, kolik že si za cestu bude účtovat, a pan Yamada souhlasně přikývl hlavou, na které doslova svítil jeho sněhobílý stetson. Je třeba poznamenat, že pan Yamada byl tak maličký, že klobouk nemusel odložit ani v automobilu. Řidič se ho cestou vyptával na to, jestli už byl pan Yamada někdy v Praze, a když tento po pravdě odpověděl, že nikoli, nabídl mu svou pomoc při zajištění ubytování. Pan Yamada to slušně odmítl a zarazil taxikáře uprostřed věty s tím, že doufá, že se o něj v hotelu Four Roses jistě postarají dobře, na což taxikář jen tiše hvízdal a pokýval uznale hlavou. Potom poznamenal, že má pan Yamada moc pěkný klobouk, a ten se při těch slovech jen děkovně usmál a trochu uklonil. Nerozuměl všemu, co mu taxikář cestou povídal, ale pochopil, že mluví o svém synkovi, který si rád hraje na kovoje – a tak, aby také něčím přispěl do této prapodivné konverzace, z níž tak jako tak nebylo

úniku, zdvihl proti taxikáři ukazováčky a zvolal: „Bang! Bang!“ a řidič se tomu zasmál, jako by lepší vtip už dlouho neslyšel, a taky on zvedl ukazováčky a zopakoval: „Bang! Bang!“ Před hotelem Four Roses pan Yamada zaplatil, a když už stál se svými kufry na chodníku, sundal z hlavy svůj sněhobílý stetson a podal ho řidiči se slovy: „Pro vašeho syna...“ Taxikář nejdřív zvedl ruce a naznačoval, že se vzdává, jelikož tak velkorysý dárek nemůže přijmout, ale pan Yamada byl v tomto směru neoblomný a otočil se k odchodu až ve chvíli, kdy taxikář jeho suvenýr nevěřicně potěžkával v rukou. Pan Yamada se kolébal se svými kufry směrem k hotelové lobby a usmíval se při představě, že on si přece může klobouk z papíru složit kdykoli.

■ Boban Novosad stál na autobusové zastávce. Na košili měl svetr a modrou revizorskou bundu, takže zima mu nebyla, ale přesto v duchu proklínal počasí. „Tyhle Vánoce holt budou zase na bláttě...“ mručel, a když za chvíli přijel autobus a on do něj nastoupil předními dveřmi, krátce po-

zdravil řidiče a řekl: „Tyhle Vánoce holt budou zase na blátě...“ A řidič, kterému před předním sklem zářil malý stromeček, pokýval hlavou, a než zavřel dveře, prohodil: „Loni to samý, před-loni taky...“, a když se rozjel, dodal: „I když, upřímně řečeno, všechno je mi milejší než ta špinavá břecha, co nás tu oblažuje...“ A pak už se o Vánocích ani o počasí nebavili, protože řidič začal Bobanovi líčit své problémy s pastorkem a potom s kardankou a potom ještě s něčím a Boban jen přikyvoval, že rozumí. Na zastávce, kde si vystoupil, se k němu připojil jeho mladší kolega Karel a úplně naposled si cestou vyzvedli Josefa, který už je netrpělivě vyhlížel před stanicí metra. Sjížděli společně po eskalátoru a notovali si v tom, že nejlepší je zkrátka nebýt v tomhle předvánočním zmatku doma, vypadnout a jít do práce, protože ty ženský z toho vlastně udělaj místo pohody spíš peklo, a kdo je proboha nutí, aby od rána do večera jen pekly a všude se roztahovaly s plechama a krabicema. Shodli se na tom, že až dneska skončí, tak půjdou někam na pivo a na grog. Jejich oblíbená kontrolní štace bylo místo,

kterým musel projít každý, kdo se chtěl dostat z trasy A na trasu C a naopak. Tady to bylo pěkně zúžené a přehledné, a tak stačilo jen stát a vybírat si z lidí, kteří tu vyjížděli jako hromady cihel na běžícím pásu. Tady nemohla proklouznout ani myš. Vždycky, když se Bobana ptala jeho žena Vlasta, jestli na to má nějakou metodu, jestli už tak nějak pozná, kterej člověk se chová podezřele a kterej ne, tak se Boban jen tajuplně usmál a prohlásil: „Leta praxe, kočička... leta praxe... nic jinýho za tím nehledej. Já mám tyhle vychcánky přečtený dokonale!“

■ Druhý den ráno se pan Yamada osprchoval vlažnou vodou a poté, co se oblékl a zkontroloval videokameru, sjel výtahem na snídani. Dal si pouhá dvě vejce na měkko, a tak se mu zdála cena sedmdesáti pěti dolarů trochu přemrštěná, ale řekl si, že ji akceptuje bez protestů, jelikož věděl už předem, že se ubytovává v jednom z nejlepších, a tudíž i nejdražších hotelů v Praze. Schůzku ohledně své výstavy měl naplánovanou až na odpoledne, tak se rozhodl pro procházku

metropolí. Vydal se směrem ke Karlovu mostu, a ačkoli bylo velmi nevlídno, vehnala mu krása tohoto místa slzy do očí. Panoráma Pražského hradu ho omámilo natolik, že od něj nemohl odtrhnout zrak. Hrad vystupoval na kopci před ním z cárů ranní mlhy jako samotná hora bohů Fudžijama, tyčil se tu, tajemně přioděn průsvitnou tkaninou zimního dne, a pan Yamada si v duchu přísahal, že se na toto místo ještě někdy vrátí, a jako u vytržení naslouchal melodii, kterou k němu přinášela jakási vzdálená ponorná říčka, jež stále sílila a mohutněla až do majestátního finále tvořeného jediným velebným akordem harmonie a takového pocitu štěstí, jaké pan Yamada už dlouho neprožil.

„Tady je možné zemřít...“ šeptal si, „protože odtud je to k bohům nejbliž...“

■ „Pod'te sem! Pod'te sem!“ ukazoval Boban prstem na vlasatce s batohem, který se k němu blížil unavenou chůzí. „Ukažte mi jízdenku!“

„Vy mi ukažte svou legitku!“ řekl drze vlasatec, aniž by vyndal ruce z kapes.

„Cože?!“ protáhl nevěřicně Boban. Jeho kolegové teď stáli stranou a kontrolovali dvě dívky, které se smály tak nahlas, až to v uších bolelo.

„Protože psali v novinách, že v Praze řádějí falešný revizoři. Proto...“ řekl mu ten smrkáč, pohodil při tom hlavou, aby odhodil vlasy, které mu padaly hluboko do očí, a dodal: „Takovejhle odznáček si udělám z brambory taky...!“

„Z brambory?!“ zůstal na něj zírat Boban jako opářený, „z brambory, povídáš?!“

„Vykejte mi, prosím vás, já vám taky netykám!“ požádal ho mladík. Boban se otočil na své kolegy, kteří se teď z pozice moci usmívali na ty dvě dívky, co se pořád jen smály. Boban se snažil vypadat klidně, když z náprsní kapsy vylovil legitimaci, ale ruce se mu chvěly. Mladík si pečlivě prohlédl jeho průkaz, pokýval hlavou a teprve pak řekl: „V pořádku...“ Jednu ruku vyndal z kapsy a podal mu svou jízdenku.

„V pořádku?!“ omámeně opakoval Boban a zíral na lístek, který neměl formální chybu.

„Jestli proti tomu nic nemáte, tak já bych pokračoval,“ pronesl kluk tak spíš na půl huby a vy-

táhl zkoprnělému Bobanovi lístek z prstů. „Tak zas někdy...“ pohodil hlavou a protáhl se kolem Bobana.

„Ale to je nám líto, slečny...“ říkal těm dvěma Karel a pořád s úsměvem. Už to byl úsměv trochu jiný než ještě před chvílíčkou, byla to spíš taková křeč – jak hledal ve své služební brašně příslušné papíry, tak mu ten úsměv pohasínal čím dál tím víc, a když pak řekl: „Tak jak to budete platit?!“, tak slunce nad jeho pokusem o knír zapadlo definitivně a ty holky to zkoušely hrát ještě nějakou tu chvíli, ale pak si všimly, že i Josef už se nesměje a že v tom hihňání najednou zůstaly úplně samy, a ve vteřině jim ztwardly oči tak, že z toho šel málem až strach.

„Slyšeli ste ho?!“ zeptal se Boban, ale nikdo mu neodpověděl.

■ Pan Yamada se zastavil v restauraci, na jejímž štítě stálo „Family Atmosphere“, protože nějakou tu rodinnou atmosféru potřeboval už jako sůl, ale jak se záhy ukázalo, tohle musela být nějaká pošahaná rodina. Aspoň podle atmosféry, která tu

vládla. Například vůbec nikdo se tu neusmíval. Když mu přinesli smažené žampiony, které si objednal, nemohl pan Yamada potlačit výraz zklamání, který se mu objevil na tváři, což dal najevo mimo jiné i tím, že si jídlo před konzumací nevyfotografoval, což jinak činil běžně. K snědku to bylo, ale postrádalo to jakoukoli rafinovanost. Bylo to velmi nudné jídlo. „Na světě existuje jen velmi málo nudnějších jídel, než jsou žampiony s tatarskou omáčkou...“ uvažoval hořce pan Yamada, když monotónně rozmělněval v ústech jednotlivá sousta těžce stravitelné masy. Když do sebe s nejvyšším sebezapřením nakonec vpravil pár nanicovatých soust, odsunul talíř stranou a zmateně se rozhlížel kolem, protože chtěl z této „Family Atmosphere“ co nejdříve zmizet a pokračovat v procházce městem. Nikdo si ho ale nevšímal, což ho znervóznělo natolik, že si začal pohrávat s ubrouskem před sebou. Za několik minut byl se svým dílem hotov, a protože k jeho stolu stále nikdo nepřicházel, vyjmul z peněženky několik bankovek a položil je na stůl. Zdálo se mu, že by to mělo být dost i se spropit-

ným. Potom se vydal na cestu. Číšník, který se později vynořil z kuchyně, přepočítal peníze pana Yamady, spokojeně pokýval hlavou a zmuchlal složený ubrousek. Jeho škoda. Za Humra Johna Montrolla by mu poučený origamista zaplatil víc než dobře.

■ „Was?!“ vyštěkl na Bobana zrzek, kterého před chvílí zastavil a ukázal mu svůj odznak. Boban mu znovu zopakoval svoje: „Karte, bitte!“ a pro upřesnění dodal: „Fárkarte!“ a zrzek se šacoval a šacoval a něco nesrozumitelně mumlal a Boban stál a nesledoval přímo jeho, spíš se jen tak rozhlížel po lidech kolem, a jen když to uznal za vhodné, sem tam mrknul na hromotluka před sebou, ale snažil se působit naprosto klidně a profesionálně, a když cizinec prohledal všechny své kapsy a dokonce i tašku, stál Boban jako socha a svým ledovým klidem chtěl dát všem najevo, že on nepatří mezi ty, kteří vám nedají sebe-menší šanci, a aby to celé ještě podtrhl, aby bylo naprosto jasné, že on je ten poslední, kdo by mohl mít radost z cizího neštěstí, ukazoval bru-

nátnému zrzkovi na kapsičku jeho košile, jako by mu tím sděloval: „Nezoufejte, nepropadejte panice, třeba bude tady...“ Jenže cizinec to nakonec vzdal a bezmocně rozhodil rukama a teprve pak vyndal z tašky peněženku s rezignovaným „vífíl?“ Boban mu vystavil potvrzení a celé to proběhlo z jeho strany beze slov, protože Boban žádnou řeč neovládal. A bylo mu to jedno. Vzal si peníze, zasunul je do šrajtofle a zadíval se před sebe. Záleželo jenom na něm, komu strčí příště odznak pod nos.

■ Pan Yamada přišel na schůzku přesně. Uklonil se svým pražským hostitelům, velmi obřadně si potřásl se všemi rukou a tentokrát přidal i drobnost, kterou si osvojil ve Spojených státech, totiž ono krátké přidržení nabízené paže levou rukou, což je sice detail, ale tomuto prostému obřadu dodává nezanedbatelně na vřelosti. Sotva ukončili vzájemné představování, vydala se tato malá delegace galeristů, samozřejmě že s panem Yamadou v čele, na prohlídku vystavených exponátů. Bylo tu všechno, co sem pan Yamada zaslal,

a ačkoli své písemné požadavky na umístění prací a zejména své neustálé prosby o citlivou práci se světlem shrnul pouze do několika hlavních bodů, žasl nad tím, jak mu bylo rozuměno a s jakým pochopením se jeho origami setkaly u nových pražských přátel. Stál a žasl nad vzdušností celé expozice, nad lehkostí, s jakou byl zvyklý se doposud setkávat jen ve své vlasti, a v duchu se dokonce trochu zastyděl – teď byl velmi rád, že pražští kolegové neměli nejmenší potuchy o jeho předchozích obavách. To, čeho byl svědkem, překonalo veškerá jeho očekávání. Objekty jako by se před divákem náhle vynořovaly z ničeho, jako by je přímo před vámi tiše vymodelovaly ruce mistra a nechaly je pak jen ladně plout po vrstevnicích prostoru tak, že jejich neočekávanost zjevení a křehkost chvíle člověku až zakazovala dýchat. Tohle byl jeho skutečný svět, svět labutí a lišek, zvonků a kopretin, svět pávů, motýlů a vážek, svět leknínů, andělů a draků, svět, který pan Yamada tak miloval. Stál tu teď v silném pohnutí a skrz mihotavý tanec tisíce sněhových vloček uhranutě pozoroval samotný vrchol

tohoto zázraku – Monu Lisu origami, Kawasakiho Purpurovou růží, zářící na pozadí černého sametu jako skutečný drahokam. Pan Yamada se rozplakal.

■ Boban pozoroval proud lidí, který se na něj valil, a hrál si při tom se svým odznakem.

„Eště jednoho dva!“ zavolal na Karla s Josefem.

■ „Děkuji, projedu se metrem...“ řekl pan Yamada svým pozorným hostitelům, když se nabídl, že ho odvezou do hotelu. „Chtěl bych se ještě projít po městě...“ vysvětloval jim a oni nedali jinak, než že ho tedy doprovodí. Když majitel galerie objekt pečlivě zkontroloval a uzamkl, vydali se společně na cestu. Pan Yamada pozoroval do tmy zářící a vánočně vyšňořené výlohy, které lemovaly celou pěší zónu, a říkal si: „Je to zvláštní, vždyť tudy jsem dnes už jednou šel, a přesto to tu nepoznávám...“ a zaobíral se svou myšlenkou o dvojím městě, o městě dne a městě noci tak dlouho, až se ocitl ve stanici metra. Sestoupil spolu s ostatními po schodech do haly, ve které stály automa-

ty s jízdenkami. Pan Yamada nechápal, jak se to stalo, snad se zase na chvíličku zamyslel, snad ho upoutal nějaký detail natolik, že ztratil smysl pro celek, ale najednou zjistil, že jeho přátelé jsou pryč. Rozeběhl se směrem k turniketům, ale za ně si netroufl, protože neměl lístek. Zařadil se tedy do fronty před automatem a čekal, až na něj přijde řada. Pečlivě pozoroval lidi před sebou, aby pochopil zdejší systém. Nezdálo se to být tak složité. Zmáčkne se knoflík, vhodí se mince a pak se čeká, až přístroj se zabzučením lístek vyplivne do příslušné přihrádky.

Protože měl ale pan Yamada rád všechno několikrát pojištěno, zeptal se ženy před sebou, jestli si připravil správnou minci, ale ta jen omluvně rozpráhla ruce, že nerozumí, a tak se obrátil na muže za sebou, ale i on mu gestem naznačil, že mu nemůže pomoci. Pan Yamada se za nějakou chvíli ocitl se svým lístkem u turniketu. Zasunul jej do otvoru a čekal. Cvaklo to. Pan Yamada po chvíli jízdenku váhavě vyndal a přesvědčil se, že na ní přibýlo jakési číslo, ale pro jistotu podstoupil stranou, a teprve když se ujistil,

že ostatní postupují stejně jako on a že jízdenka strojkem neprojíždí, dodal si odvahy a vstoupil na eskalátor, který ho měl dopravit dolů. Pan Yamada se zvědavě rozhlížel kolem sebe. Některé z plakátů, které tu visely po stěnách, mu napovídaly, o čem asi tak informují, u jiných si nebyl zcela jist, jestli zvou na nejnovější muzikál anebo jen představují reklamu na práci prášek. Kolem něj se nevybíravě prodrali dva muži, kteří pospíchali dolů po schodech, a jeden z nich přitom vrazil do pana Yamady tak nešetrně, že nedržel se pevně madel, jistojistě by se zřítíl na kovové hřebeny schodů pod sebou. Když se konečně ocitl dole, zahlédl své přátele. Čekali tu na něj v hloučku a upírali zraky směrem k eskalátoru, který sem pana Yamadu zavezl. Vesele na něj mávali a už z dálky se smáli a smál se i pan Yamada, protože měl z toho opětovného shledání upřímnou a nelíčenou radost. Teď už se tu pan Yamada cítil jako doma. Ujeli sotva pár stanic, když někdo navrhl, že ještě není tak pozdě, a což takhle zajít na skleničku, a pan Yamada živě souhlasil, protože cítil, že sklenička nebo dvě před ve-

čeří je právě to, co nyní potřebuje. Přestupovali ve stanici Muzeum a pan Yamada vyslechl mezi dveřmi rozhovor dvou mladých cizinců, o kterých se domníval, že jsou to podle přízvuku rodilí Američané.

„Muzeum?! Co muzeum?! Jaký muzeum?!“ řekl první udiveně.

„Sme ve městě, kámo, kde maj prostě jen jedno muzeum... pánbů nás ochraňuj...!“ konstatoval druhý, aniž by hnul brvou.

Došel se svými přáteli k dalšímu eskalátoru a v momentě, kdy chtěl opatrně poznamenat, že někteří cizinci mohou mít v tomto městě problémy se značením a jmény stanic, právě ve chvíli, kdy se mu podařil naprosto plynulý výstup, se před ním odkudsi vynořil muž s odznakem. První skutečnost, kterou pan Yamada zaregistroval, byl silný odér česneku a levné vody po holení. Nejdřív pana Yamadu napadlo, že mu ta osoba nabízí odznáček ke koupi, a tak se jen lehce uklonil na znamení, že ho to těší, a potom lehce zavrtil hlavou, aby tím vyjádřil svůj momentální nezájem, a už už chtěl toho muže obejít, ale ten mu

znovu zastoupil cestu a nyní mu svůj odznak strčil doslova po nos. Pan Yamada náhle pochopil. Sáhł do kapsy svého saka a podal revizorovi jízdenku, neboť nyní už nebylo pochyb o tom, kdo je muž před ním. Ten si ji chvíli prohlížel a nesouhlasně kroutil hlavou sem a tam a naznačoval přitom panu Yamadovi, aby si s ním poodstoupil stranou. Pan Yamada se zoufale rozhlížel kolem sebe a očima pátral po svých přátelích, kterým se dneska už podruhé ztratil. Stál tu a cítil na sobě palčivé pohledy všech, kteří kolem něj prošli. Někteří z nich se dokonce na chvíli zastavili a pan Yamada stál a nešťastně se ukláněl na všechny strany a doslova se propadal hanbou, když k němu přistoupili ještě další dva muži ve stejných bundách, jako měl ten s odznakem. Jeden z nich ho požádal o pas. „Passport!“ opakoval stále dokola. Pan Yamada si posunul svou příruční brašnu, kterou nosíval zavěšenou na dlouhém řemeni v diagonále přes prsa, a s údivem zjistil, že je otevřená. Chyběl pas i peníze. Chyběla i videokamera. Pan Yamada neměl nic. Navelek se snažil zachovat klid, ale ruce se mu teď

neovladatelně třásl. To se mu nikdy předtím nestalo. Origamistovi se ruce třást nesmí. To by znamenalo jeho konec. Muž s odznakem se na něj usmíval. Panu Yamadovi se zdálo, že potměšile. Jeden z revizorů teď telefonoval. Pan Yamada zřetelně zaslechl slovo policie a napadlo ho, že by měl zavolat svým pražským přátelům, a sáhl po mobilu. Kapsa saka byla taktéž prázdná... Zůstal stát jako socha a horečnatě přemýšlel, co dál. Nakonec se rozhodl, že promluví a dá tak věci zase do pořádku, vysvětlí všem kolem, že se nechtěl dopustit ničeho nezákonného a že si pravděpodobně jen popletl ta tlačítka na jízdenkovém automatu, ale nevyšel z něj ani sten. Po chvíli, která panu Yamadovi připadala jako celá věčnost, dorazili dva policisté. Pan Yamada se vzpamatoval a snažil se je oslovit anglicky, pak německy a nakonec to zkusil francouzsky a dokonce i španělsky, ale ani jeden z nich na nic nereagoval. Ne nijak brutálně, ale velmi důrazně popadli pana Yamadu za ruce, vzali ho mezi sebe a pochodovali s ním směrem ke schodům. Pan Yamada šel poslušně jako beránek, ale vzhledem

k tomu, že oba policisté byli proti němu doslova habáni, musel se chvílemi dát do legračního cupitání. Několik lidí kolem se tomu hlasitě zasmálo. Pan Yamada to slyšel.

■ Pan Yamada se dostal do hotelu Four Roses až kolem půlnoci, to znamená, že výslech na policejní stanici trval asi dvě hodiny. Protokol s ním sepisoval mladší policista, který alespoň pochopil, že pan Yamada byl okraden, nicméně stále stácel, a to dost zarputile, rozhovor pouze k té nešťastné jízdence. Pan Yamada podepsal protokol, kterému vůbec nerozuměl, a opustil stanici. V kapse mu zbylo sice ještě pár mincí, ale pan Yamada šel ke svému hotelu raději pěšky. Celou situaci z dnešního večera si v hlavě přehrál snad už tisíckrát, a i když si říkal, že se v celé záležitosti ocitl naprosto nevinně, nemohl se zbavit vzpomínky na pohledy všech těch lidí z metra a hlavně na ten smích, který zaslechl, když ho odváděla policejní eskorta. „Neviděli to, proboha, i jeho pražští přátelé?“ uvažoval nešťastný pan Yamada a zkoušel si představit, co by tomu všemu asi

řekly jeho děti, jeho žena, co by na to asi poznal jeho dědeček, poslední ze samurajů staré školy?

Když procházel kolem recepce, zastavil se u pultu a přeptal se, do kolika hodin je otevřen noční bar a zda se v něm dá ještě pořídit pozdní večeře. Recepční ho ujistil, že ano, že kuchař je ještě na svém místě. Panu Yamadovi se očividně ulevilo a projevil přání, zda by s ním nemohl předběžně prodiskutovat malé menu. Bylo mu vyhověno. V hotelu Four Roses vycházeli vstříc i těm nejnáročnějším hostům.

„Víte...“ vysvětloval pan Yamada o něco později mírně užaslému kuchaři, „jde o to, že rybu mám s sebou a uchovávám ji ve speciálním boxu, ale ona je to smrtelně jedovatá ryba fugu, jejíž přípravu bych z pochopitelných důvodů nikomu, kdo nemá atest tak jako já, nesvěřil. A já od vás potřebuji jen filetovací nůž. Velmi ostrý filetovací nůž. Půjčíte mi ho na chvilíčku?“ zeptal se pan Yamada s úsměvem, který nepřipouštěl odpor.

Když se ocitl ve svém pokoji, nechal svítit pouze stmívací lampu. Svlékl se do pasu a natřel si tělo

až po kyčle vonným olejem. Poklekl na bílý koberček, který mu posloužil jako tatami, a položil oděv za sebe, přičemž rukávy svázal do uzlu. Teprve potom uchopil nůž, zdvihl jej k čelu, stiskl jej v jeho středu pravou rukou a pomalu vbodl do levé části břicha, protože břicho je pramenem vůle a sídlem těch nejhlubších emocí – jedině takhle mohl pan Yamada Hanako osvobodit svou duši. Překonal počáteční bolest, která mu v prvních vteřinách vyrazila dech, a pokračoval čepelí doprava a nakonec ještě směrem vzhůru.

2007

Další knihy Petra Šabacha

Hovno hoří

Populární knížka, v níž autor s neodolatelným humorem a nadhledem vykresluje rozdíly mezi mužským a ženským nazíráním na svět.

Ukázka:

Jednou jsem zašel na pivo do takové obyčejné špeluňky. Seděl jsem v rohu a pozoroval bzukot. Číšníci mohlo táhnout dobře na šedesátku. Měla tolik energie, že s ní musela plýtvat, aby ji ze sebe dostala ve zdraví. Byla malá a šedivá – jako myška. Tvářila se zbytečně přísně. Koukala skrz brýle, za kterými se tetelily bystré oči. Dvěma dědkům sedícím v rohu přinesla dršťkovou polévku s rohlíky. Pivo už před nimi stálo.

Číšnice se mechanicky otočila kolem osy a pohledem zkontrolovala jinak prázdný lokál.

Dědek, co seděl čelem do sálu, byl za dávných časů jistě lamželezo. Měl nádhernou impozantní pleš, kterou si při řeči masíroval prsty s takovou rozkoší, že jsem mu až záviděl.

Dědek vedle něj byl pravý opak. Nohy mu ze židle málem nedosahovaly na podlahu. Měl na sobě umolousané šedivé šaty a pořád se prohledával nebo drbal nebo co.

„Povídám ti jasně, že to ukazovali v televizi!“
ječel strašné nahlas.

„Blbost,“ řekl s plnou pusou ten druhý. „V životě sem neslyšel podobnou kravinu. Co? No! Betonový loď. Di do hajzlu! Co? No!“

„Ukazovali je v televizi!“ křičel první dědek. Rozhlížel se kolem a v očích měl prosbu o pomoc. Naše pohledy se na okamžik setkaly. Pro mě to bylo dlouhých pár vteřin.

„Beton nemůže plavat,“ namítl vážně plešoun. „Hod' si do polívky kus betonu a pozoruj, jak se zachová. Pude ke dnu! To ti říkám já! Co? No!“

„S tebou je to těžký!“ naříkal maličký stařík. „Nadnáší je přece vzduch! Jak by podle tebe plavaly jiný loď?! Hod' si sakra kus železa do polívky, to máš to samý. Polož ale lžíci na hladinu a uvidíš!“

„Jenže lžíce je hliníková!“ triumfoval plešatec. „Co? No!“

Od výčepu pokročila číšnice. Stála s rukama v bok a varovala oba slovy: „Vám to včera nestačilo?“ Dědci zmlkli a tiše pozorovali talíře.

Zamračený výčepák hodil další minci do hracího automatu a mechanicky mlátil konečky prstů do knoflíků. Před ním pádila dokola blikající ruleta a celý automat světélkoval, až se z toho točila hlava.

Dědci si poručili další pivo. Ten malý se pak napil, spokojeně si říhnul a zahuhlal: „Nejradši mám v televizi přírodovědný filmy. Kam já se jinak podívám? Leda tak do prdele!“ Plešatému ve zlé předtuše potemněly oči, ale zatím nic nenamítal. Maličký si ho okamžik ostražitě měřil a pak relativně tiše zařval: „Říkali v televizi, že medvěd kodiak měří tři metry padesát.“

„Tři metry padesát nemá ani slon, ty vole! Co? No!“ zapochyboval druhý.

„Když se postaví na zadní tlapy a přední dá nad hlavu, medvěd kodiak má tři metry padesát.“

„Hele, už mě nesar!“ zvolal plešatec a najednou se postavil. Byl to doopravdy obr. „Já mám dva metry, ty máš metr šedesát, tak mi vylez na ramena a dotkni se rukama zdi. Pak si povíme, jak že je ten tvůj kodiak

vysokej. Co? No!“ řekl, zase se posadil a dodal: „To je hrozná vejška, vole!“

„Tak dobrá,“ souhlasil nečekaně maličký a začal se mu sápat na záda.

Plešatec klidně seděl, až když ucítil na svých ramenou podrážky, zvolal: „Teď se drž, dědku!“ a pomalu se narovnával. Stařík nahoře se zoufale přidržoval stěny a kolena se mu viditelně chvěla.

„Udělej tam značku!“ poručil plešatec.

„Tak dost!“ zaječela číšnice, která jim právě přinášela piva.

Spodní dědek se překvapeně ohlédl a omluvně se usmál. Svršek ryl nehty do malby viditelné rýhy, bokem napálil stůl a zbylé rohlíky rozmetal do všech stran.

„E-Š-T-Ě J-E-D-N-O-U,“ odsekávala číšnice písmenka jako sekáčkem na maso, „a voba ste tu skončili! Je vám to jasný?!“ Po těch slovech se šla uklidnit do výčepu.

Maličký dědek byl mírně otřesený. Seděl tiše na židli a jako by se prohledával nebo drbal. Plešatec zafuněl: „Kodiak? Co? No!“ a napil se piva. Z výčepu se ozval ragtime a

hostinský lhostejně hrábl po nových mincích do pokladny. Byla to krásná pokladna. Ohio, USA. Umělecké dílo.

Dědci seděli a tiše se pozorovali. Ten menší dostal z úleku škytavku. Skytal a nespouštěl oči z plešatce.

„Zataj dech! Co? No!“ poradil mu obr. Maličký se zhluboka nadechl a zůstal nehybně civět na svého přítele. Ten ho laskavě pozoroval.

„Škyt!“ vyprskl maličký.

„Di do háje!“ řekl otráveně obr, „to nevydržíš chvíli bez dechu? Já zamlada vydržel klidně dvě minuty pod vodou, a to je těžší, protože nedejcháš pórama. Co? No!“

„To já dokážu taky!“ zaječel maličký, kterého škytavka přešla jako zázrakem. „Tuhle ukazovali v televizi, že některý lovci perel vydržej s přehledem pod vodou patnáct minut!“

Z výčepu se ozval hlasitý klapot, který doprovází výhru. Číšnice se točila dokola jako malá holčička a tleskala rukama. Výčepák se usmál. Nebyl to hezký úsměv.

„Říkám ti, že dneska nevydržíš ani ty dvě minuty, a to na vzduchu. Co? No!“

Maličký uraženě mlčel a přemýšlel.

„Vo co?“ zeptal se pak troufale.

„Vteřina korunu!“ vypálil plešatec, který na podobnou otázku čekal.

„Do dvou minut všechno pro mě. Přes dvě všechno pro tebe! Bereš?“ zaveselil se malý dědek.

„Do prdele!“ ozvalo se od automatu, když dozněl ragtime.

Plešatec obřadně sundal náramkové hodinky a položil je na stůl.

„Omega,“ mlaskl jazykem. „Co? No!“

Maličký zvažněl a pozoroval ciferník.

„Připrav se!“ zavelel plešatec, „pozor... Start!“

Maličký se nadechl z plných plic a zavřel oči. Seděl nehnutě, ruce položené dlaněmi na stole. Okamžik bylo slyšet jen zvuky z výčepu. Klapity, klap, dělal automat a číšnice zatleskala. Výčepák se na ni zle usmál a nevzrušeně hrábl pro výhru.

„Dejcháš!“ konstatoval plešatec s jistou směsicí roztrpčení a údivu zároveň, „ty dejcháš, dědku!“

„Psssssssst...“, udělal maličký a pomalu otevřel oči plné křivdy. „Cože?“ zařval.

„Jasně sem slyšel, jak ses nadejch. Co? No!“

„Jak bych to, proboha, udělal!?“ vřeštěl maličký.

„Nosem,“ komentoval to smutně plešatec. „Zneužil si mé důvěry a nadechoval ses nosem. Jako Felix Slováček, když hraje na sopránku. Nadechuje se a zároveň fouká. Co? No!“

„Felix Slováček!?“ nevěřícně křičel maličký a rozhlížel se kolem. „Říkám ti, že sem se nenadechoval!“ Poté vstal a pateticky zvedl ruku k přísaze.

„Ještě jednou,“ rozhodl plešatec.

Maličký tentokrát oči nezavřel. Nadechl se a zrakem probodával svého přítele. Ten jeho pohled pevně opětoval a sem tam při tom mrkl po hodinkách.

Maličkému se ve tváři nepohnul ani sval. Jen jeho oči se trochu měnily. Už v sobě neměly

nic konkrétního, stávaly se z nich jen oči bez hlubšího významu, jen dva vypoulené předměty zasazené v obličejích.

„Zase!“ řekl plešatec znechuceně. „Zase si se nadejch.“

Maličký seděl dál a svou pravdu hájil tím, že pokračoval v sázce.

„Já už ti to nepočítám,“ oznámil plešatec umíněně, „klidně se nadechni. Já ti tu nebudu dělat vola!“ Nervózně se zasmál a pečlivě si připevnil hodinky na silné zápěstí.

Maličký na něj stále bez nejmenšího pohnutí civěl.

„Klidně se nadechni,“ radil mu obr. „Co? No! Protože tohle je nefér.“

Maličký stařík začal měnit barvu i výraz. Jeho oči jakoby říkaly: Ty mě budeš mít na svědomí. Jen ty, a nikdo jiný. Já tu padnu mrtev k zemi, ale padnu čestné. Jak bude tobě, až se tě budou ptát? Co všem odpovíš?

Plešatec si ostentativně otevřel noviny, ale po očku pozoroval svého přítele.

„Hele, neblbni, dyť to s tebou sekne...,“ řekl po chvilce váhání.

Maličkému už zbývalo jen několik málo chvil, aby si definitivně vybral mezi čestnou smrtí a výhrou.

„Á-á-á-á-á-ch!“ nadechl se konečně.
„Áááááách!“ udělal ještě několikrát.

Pět minut seděli a mlčeli. Plešatce v novinách asi něco zaujalo a maličký se tvářil, že ho zajímá hrací automat ve výčepu. Znovu se ozval ragtime. Ruleta se zběsile točila dál.

„Tak dobře!“ prohlásil najednou maličký vítězoslavně a podíval se zpříma na plešatce.
„Zkusíme to ve vodě.“

Obr pečlivě složil noviny a zahleděl se na něj s nelíčeným zájmem.

„Zkusíme to změřit tak, abys mě nemohl obviňovat z toho, že podvádím,“ rozvíjel myšlenku děda.

Plešatec mu naslouchal se zdviženým obočím.

„Půjďme do výčepu a ty mně podržíš hlavu ve vaničce.“

Obr zvažoval tento návrh a pak začal souhlasně kývat hlavou. „Ve vodě se

nadechnout nemůžeš, to je jasný. Co? No! Jó, to by šlo,“ uzavřel pak celou záležitost.

Oba se zvedli a loudali se k výčepu. Hostinský stál právě otočený zády do sálu a rovnal pětikoruny, které mu vypadly z automatu, do úhledných sloupků.

Obr pozvedl levou ruku a upřeně sledoval hodinky. Pravičkou vzal jemně, ale odhodlaně hlavu svého přítele za temeno a čekal, až se vteřinová ručička dostane na celou. Něžným pohlavkem upozornil maličkého, aby se nadechl, a pak mu hlavu bleskurychle ponořil do vody pěnící se ve vaničce na mytí püllitrů. Nepadlo při tom jediné slovo.

Číšnice byla kdesi v kuchyni, odkud se ozýval její hlas. Výčepák dál pečlivě rovnal mince. Obr němě sledoval čas.

Maličký vypadal bez hlavy jako dítě. Stál na špičkách, ruce předpisově natažené podél těla. Prsty roztáhl do chvějících se vějířků.

„Dvě minuty!“ zahřímal obr zvesela, „gratuluju, dědku!“

Výčepák se prudce ohlédl.

„Tak tohle ne!“ zařval a chytil plešatce za zápěstí, „vyndej ho ven!“ a sám hrábl do vaničky a vytáhl z ní mokrou hlavu. Plešatec ustoupil omluvně stranou.

Maličký se šťastně usmíval a dezorientované mžoural kolem. Stále nemohl popadnout dech. Výčepák se napřáhl a praštil ho pěstí do tváře. Maličký přeletěl místnost jako hadrová loutka a temenem dopadl na knoflíky kasy Ohio, USA, kde namarkoval sto šest korun.

„Vydržels to, dědku!“ gratuloval mu plešatec, „namoutěkutě, seš dobrej!“

Bylo vidět, jakou má ze všeho radost.

Maličký se křenil na celé kolo: „Měls mě vidět zamlada, vole!“ jásal, jako by tu ránu vůbec necítil.

„Dvě minuty! Co? No!“ veselil se obr a mnul si dlaně.

„Děte už voba do hajzlu!“ křičel výčepák.

„To je dobrý,“ uklidňoval ho plešatec.

„To není dobrý! To dělá sto šest korun jen na tý kase!“

Plešatec sáhl do peněženky a podal maličkému sto dvacet korun. „Tady je tvoje výhra. Vteřina – koruna. Co? No!“

Maličký pokýval hlavou, díval se do zlých očí výčepáka a pak mu ty peníze hodil do vaničky. Mince se houpavě snášely ke dnu. Stokoruna se točila na hladině.

Dědci se vyloudali na chodník. Číšnice tam za nimi vyběhla a mávala na ně účtem.

Obr tiskl maličkému ruku a srdečně s ní třásl. „Dokázal to!“ řval na lidi kolem.

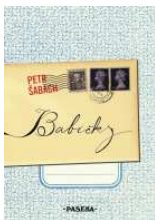
Ruleta uvnitř se zběsile točila dál.

Občanský průkaz

Autor v hrůze vzpomíná na léta, kdy se i cesta s odpadky do popelnice před dům bez občanského průkazu mohla stát osudovou. Volně inspirován Stendhalem dělí policisty, kteří nám znepríjemňovali život, na švestkově modré, zelené, neviditelné a ty ostatní.

Babičky

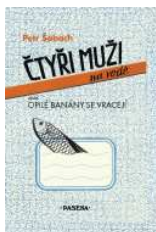
Humorně laděný román je příběhem dvou babiček s naprosto rozdílným politickým přesvědčením, jak jej s odstupem vnímá jejich dospělý vnuk. Jako v celé Šabachově tvorbě se i zde mísí osobní zkušenosti a zážitky s literární fikcí.

Opilé banány

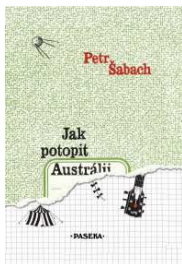
Nové vydání novely Petra Šabacha, v níž se autor opět vrací do vzpomínek svých a svých přátel. Tři šestnáctiletí kamarádi se seznamují se světem dospělých, hospodami i prvními láskami a v šedivém světě osmdesátých let se snaží najít svůj svět barevný. Rozhodnou se odjet k moři, které je pro ně snovou představou o tom, jak opustit "fádní blbákov" přitroublých písni režimních autorů, nedostatku toaletního papíru a pomníků "význačných" soudruhů. Cesta kradeným staříčkým populárem však končí happyendem docela jiným, než bychom předpokládali.

Čtyři muži na vodě

Další příhody čtyř kamarádů známých z knihy Opilé banány. Za dvacet let se změní mnohé, nebo také nic. Břečka, dnes již právník, hluchoněmý Vít'a, Ptáčník, který pracuje v bezpečnostní agentuře a P. se o tom jedou přesvědčit s nafukovacím člunem, nafukovací pannou a zásobou pití. Kniha plná autorova laskavého humoru.

Jak potopit Austrálii

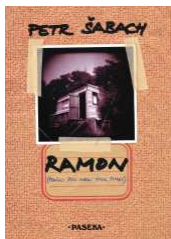
Knížka povídek poprvé vyšla v roce 1986 jako autorova prvotina a později v rámci souboru Šakalí léta. Vychází znovu v původním uspořádání a v nové grafické úpravě.

Putování mořského koně

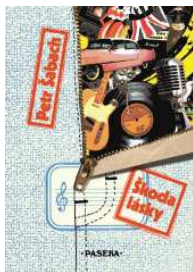
Novela původně vyšla jako součást povídkového souboru Šakalí léta. Autor v ní líčí trampoty "muže v domácnosti", jenž je okolnostmi donucen starat se o svého malého synka.

Ramon

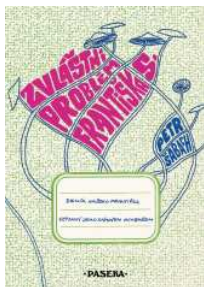
Děj se odehrává v Kozlodějích, ve smyšlené vesničce, v jakýchsi Zvonokosech dnešních Čech, kde na sebe u studánky se zázračnou vodou narazí šestnáctiletý rozervanec a literát Martin Luter a doktor, fyzikus, tanečník a šaman v jedné osobě – indián Ramon. Náhodné setkání přeroste v přátelství na celé léto, na to léto, kdy se v Kozlodějích stalo tolik věcí, že nad tím všem zůstal rozum stát. V knížce vystupuje celá řada postav a postaviček a kromě kozlodějských občanů se v ní můžete potkat i s Karkulkou, gangstery všeho druhu a jedním nefalšovaným hrabětem na koni.

Škoda lásky

Povídkový soubor, který volně spojuje hudební tematika, představuje jakési panoptikum všech těch „místních Elvisů“ a bigbeatových skupin, jež skončily dřív, než se stačily dohodnout na jménu, jakož i celou řadu svérázných outsiderů, kteří už po mnoho hudebních generací sní svůj mlhavý sen o slávě. Autor nás zavádí nejen do svých rodných Dejvic a na blízkou Hanspaulku, ale i do Smetanovy Litomyšle anebo do jedné zcela zapadlé pohraniční vísky. Titul knihy odkazuje na nejslavnější český hit všech dob - slavnou polku Jaromíra Vejvody.

Zvláštní problém Františka S.

Dílo jednoho z nejznámějších současných českých prozaiků, které představuje příběh zcela obyčejného mladého muže, ocitajícího se za zvláštních okolností v tak trochu zvláštním světě, je kombinací hořkého humoru výtečného vypravěče, autora úspěšných povídkových sbírek, s jeho svérázným filozofickým pohledem na svět.

PETR ŠABACH

Tři vánoční povídky

Obálku navrhl Jan Šabach
Grafická úprava a technická redakce Petr Čížek
Vydalo Nakladatelství Paseka, s. r. o.
v Praze a Litomyšli roku 2011
jako svou 1228. publikaci
Vydání druhé
Odpovědná redaktorka Hana Janišová
Výtvarný redaktor Bohuslav Holý

ISBN 978-80-7432-170-2

Knihy nakladatelství Paseka
žádejte u svých knihkupců nebo na adrese:
Nakladatelství Paseka, obchodní oddělení
Chopinova 4, 120 00 Praha 2
tel.: 222 710 750-1
e-mail: paseka@paseka.cz

Aktuální informace o knihách nakladatelství Paseka
najdete na internetové stránce www.paseka.cz

Veškerou produkci nakladatelství Paseka obdržíte
v Knihkupectví Fišer, Kaprova 10, 110 00 Praha 1
tel.: 222 320 730
e-mail: knihyfisher@knihyfisher.cz